

De vooravond van een invasie heeft altijd iets beklemmends en onzeker. Je kunt duizendmaal je schip controleren; van klik tot kluiver, van wang tot wimpel, maar het komt toch anders dan de meest accurate planner voorziet. Weer en wind en des mensens falen gooien de zaak toch weer in de war. Vandaar misschien, dat de palingvloot van ronde schepen en platbodems geen nerveuze, „koortsachtige” spanning vertoont, wanneer zij op vrijdagavond 26 juni in Breskens klaar ligt om de reis naar Londen te maken.

„Een singelier plan, dát wel”, zegt een grijze Breskense vissersman, die precies weet hoe het water in het Gat

van Ossensisse ruikt, en met zijn grote bruine ogen de sloopjes één voor één bekijkt. Zodra er weer een Engelandvaarder de haven binnenloopt, volgt er een kanonschot. En als iedereen er is, lijkt het wel of de curieuze vloot zich ter ruste legt. De bemanningen maken zich niet druk. Er wordt een kaartje gelegd, een pilsje gedronken. Er zit iemand wat gemelijk voor zich uit te staren, zo van: ik hou altijd nog wel een threepence over om straks in Londen het bruggeld voor de Towerbridge in de klomp te stoppen.

De masten van de palingvloot zakken langzaam maar zeker met het getij naar beneden. Totdat alleen nog de

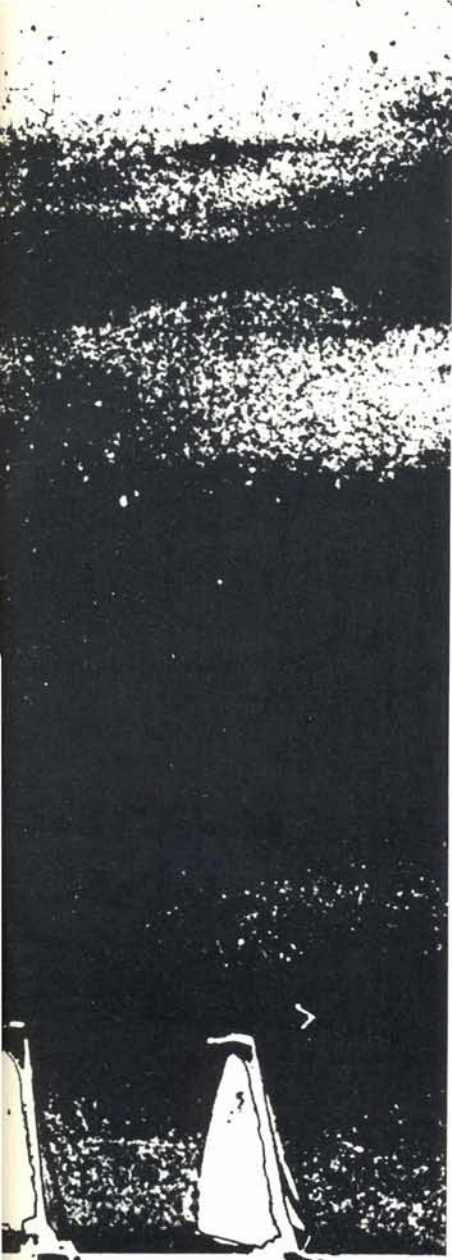
Geen Hollandse paling op Bellinggate market

De humor is mild en het bier ook. Natuurlijk, het is een hele onderneming om met ruim twintig platbodems naar Engeland te varen. De belangrijkste opmerking over de reis naar Londen die gepland is in vijf etappes, betreft de vermaning aan alle deelnemers dat uiteraard zo'n zaak voor ieders eigen risico is.

Niemand wordt er stil van. Er wordt alleen veel gelachen. Gelachen om de — alvast wat Britse — humor van Hengst-schipper Goedkoop uit Dordrecht. Hij is de voorzitter, al vindt hij persoonlijk deze aanduiding beslist te pretentius. Nochtans beschouwen sommige Engelandvaarders, die nog nimmer het zoute water over de boei-sels hebben zien spatten, deze stuurman van de Jonge Jozef als Mozes welke het volk hecht bijeen zal houden, tótdat het in het Beloofde Land zal aankomen. En dat moet dan het moment worden als over een dag of wat iemand in Londen — Ted Heath, koningin Elizabeth of wie dan ook — de Towerbridge voor de palingvloot omhoog draait, de brass-bands schetteren, en de BBC alsmede de zo dege-lijke Britse schrijvende pers de „Friendly Invasion” signaleert. Als de nieuwe dag aanbreekt, de dag dat de Vriendelijke Invasie in werkelijkheid van start gaat, blijkt dat de milde vooravond geen stilte voor de storm is geweest. Er is geen dreiging, er is weinig wind, er zijn geen zorgen. Er is alleen zon. Om half 10 scharrelen de eersten de haven uit, samen met de stroom. Met ruim wind gaat het over de Wielingen naar Zuidelijker wateren. Blanke stranden, lokkende einders. Knokke glijdt voorbij, en Heist. En dan is er nog H.M. mijnneveger Bedum, waar een attente commandant Michelhoff de Jonge Jozef en zijn kudde met de verre-kijker in de gaten houdt.

Wie heeft die bloemkolen aan de horizon gezien, die als vage blauw-drukken boven Vlaanderen plotseling tot bloei komen? Wie heeft op dit moment al gedacht dat Oostende nog héél ver weg is? Maar och, Zeebrugge ligt voor de boeg, en aan hogewal. Het komt nog onverwachter dan onver-wacht. Een wat hooggestemde don-derslag kletst over de zee. De midden-moot van de vloot, die nu al ver uiteen gedreven is, wordt ineens op één oor gedrukt door een harde bries, welke eerst het nog rustige water plat veegt maar dan boze witte koppen fabriceert. Vanaf de mijnneveger zie je nu alleen nog de witte zeilen tegen het inkt-blauwe van het water en het is helemaal niet leuk meer. Een Hoogaars heeft moeite zijn fok te strijken, de vallen slingeren om de mast. De motoren worden haastig bijgezet en een tiental wendt de steven naar Zeebrugge. Om te schuilen. Later zou blijken dat op dit moment velen de schrik om het hart is geslagen. Gelukkig verschrom-pelen de Vlaamse bloemkolen even snel als ze gekomen waren en kan iedereen de schuilplaats weer opgelucht achter zich laten.

Intussen veegt de Bedum de kust af en telt weloverwogen de afgedwaalde schaa-pjes. Er wordt veiligheidshalve opgestoomd naar de voorhoede, waar de Lemsteraak Vrouwe Egbertje uit Harlingen doelbewust naar Oostende marcheert. En ook de achterhoede blijkt mee te komen. Paul Zwiërs zwerft met een enorme slag de Noord-zee op, totdat zijn sierlijk opgetuigde Zee-talk Eersteling nog een notedopje lijkt. Willen Zwiërs en zijn mannen al-vast de Duinkerke kapers ontwijken en recht toe recht aan Ramsgate binnenlopen? In Oostende, waar de mensen nieuwsgierig op de promenader staan te kijken, blijkt het „paling-

wimpels en vlaggen boven de hoge kade uitwapperen. Op het moment dat de laatste schil van de magistrale zon afdaalt in de Noordzee vervaagt de schittering van de Westerschelde. Maar de zon neemt vanavond de dag niet mee naar de bodem van de zee. Er zijn van die dagen dat de nacht haast niet wil komen en het warm blijft. Breskens houdt zijn kleur en fleur nog een poosje vast. En de zee heeft niet de koude grijns van de avond. Alles is goedaardig en Engeland lijkt héél dicht bij.

In het clubhuis van de Breskense watersporters wordt de sfeer van het palaver bepaald door de milde natuur.

Friese palingaken gemeerd bij Bellingate, de grote vismarkt van Londen, in de eerste jaren dertig. De Friese palinghandelaars hadden in die jaren het privilege hier ter hoogte van de Towerbridge, ligplaats te kiezen. Deze winter kwam men op het idee nogmaals van het privilege gebruik te maken en met een aantal ronde en platbodemjachten een tocht naar Londen te maken. Enkele „palingvaarders anno 1970“ vertellen op deze pagina's iets van hun ervaringen.

volk” drupsgewijs binnen te lopen. Iedereen komt aan: de Botters, de Schouwen, de Hoogaarzen, de Tjalcken, de Schokker en de Hengsten. Goed, de Jonge Jozef maakt wat water en de Vrouwe Eliza kan het ook niet helemaal drooghouden, maar Ramsgate is tenslotte een stuk dichterbij gekomen.

In het gebouw van de Oostendse jachtclub wordt deze tweede avond meer over de alvast beleefde wederwaardigheden gesproken dan dat er gepalaverd wordt. Niemand heeft een weerbericht gehoord. Zondagmorgen om een uur of elf is het getij gunstig. Dus dan maar eens weer zien. Vanaf de Bedum zal omtrent de weerberichten coördinatie worden gepleegd, zo biedt commandant Michelhoff aan. Het enige wat voor zondag vaststaat is voorlopig de oecumenische kerkdienst a/b van de mijnenveger en een carnavalachtige viering van de Wijding der Zee, wat een maritiem en ook geestelijk hoogtepunt voor varend België betekent.

De volgende ochtend: terwijl de Leeuw van Vlaanderen aan het hoofd van een stoet van zeemeerminachtige wezens in treurmarstempo langs de boulevard wordt gedragen, gooit de palingvloot andermaal de trossen los en wordt zee gekozen. Sommigen heel

wat later dan had gekund vanwege de stroom. Maar goed, iedereen vertrekt.

Er staat nu meer zee dan zaterdag en er moet dus met de wind tegen een flinke slag over stuurboord worden gemaakt. Richting Ramsgate... Maar voorlopig is Duinkerken het reisdoel. De „schrik van Zeebrugge” is uit alle mans benen verdwenen en er wordt op minstens zo'n gezellige avond in Duinkerken gerekend als de avond te voren in het vakantievierende Oostende. Om 13.00 uur sneuvelt de grote pan met champignonsoep in de kombuis van de Vrouwe Egbertje.

Het is een teken. De deining wordt hoger, de wind iets straffer en sommigen elders in de vloot, die niet gewend zijn getijtafels te lezen of in stroomatlassen en op kaarten te kijken, worden wat onzeker. Ze blijven liever wat onder de kust, al ligt West-Vlaanderen vandaag aan lager wal.

Langzaam kruipt bij enkele schippers en bemanningsleden nu de onzekerheid uit het onderbewustzijn omhoog. Sommigen vertrouwen er niet zo erg meer op. (Later horen we van een schipper: „We varen op een gegeven moment de zee in, komen op de andere boeg terug en blijken niets te zijn opgeschoten.

En onze motor is te zwak. Het was weer diezelfde boei...”)

Verbazing en onzekerheid dus in een deel van de vloot. Anderen weten wat gebeurt en wat niet zal gebeuren en zeilen gewoon door; met of zonder motorhulp.

Als het 's avonds 7 uur is, weet ik niet of ik goed of slecht gegokt heb op de Vrouwe Egbertje. In Oostende was ik bij haar aan boord gestapt. Nou ja, die pan met soep stooft op een gegeven moment over de vloer. Later bekeken schipper Van der Schoot en zijn mannen de lucht en stelden vast:

„We lopen Nieuwpoort binnen en zetten koffie”.

Van der Schoot is niet van plan om

in het holst van de nacht nog in Duinkerken aan te komen terwijl er volgens hem morgen (dinsdag) toch te veel zee staat om over te steken naar Ramsgate. Van der Schoot blijkt later gelijk te hebben.

Maar goed, daar zit je dan in Nieuwpoort terwijl je paspoort ergens voor Duinkerken met de mijnneveger moet rondzwabberen. Een vrolijke Vlaamse (jacht)havenmeester loodst ons naar de „gastensteiger”. Wij zijn de enigen van de palingvloot....

Het wordt een koude, winderige avond, maar de roef van de Lemsteraak is een paradijs van bruine betimmering, koffie, berenburg en spannende verhalen. Totdat de Hoogaars Vrouwe Eliza van Scholtes uit Warmond nog binnenloopt. Het fraaie oude jacht maakt zoveel water, dat men niet verder durft. En dat betekent wat, want Scholtes en zijn mannen durven wel. Dat zal de volgende dag blijken.....

Terwijl aan boord van de Vrouwe Eliza een nieuw systeem bedacht wordt om het koelwater voor de motor uit het lekkende schip zelf te betrekken en het zodoende droog te houden, en terwijl de gezelligheid aan boord van de Vrouwe Egbertje stijgt, stijgen ook de eerste rode vuurpijlen op tussen Nieuwpoort en Duinkerken. Het is de Jonge Jozef, die het te moeilijk heeft en assistentie vraagt van de Bedum. Er volgden meer pijlen. Hoewel de eerste schepen tijdens fikse wind Duinkerken in het begin van de avond al hadden gehaald, is er nog een hele groep die weinig opschiet en met veel argwaan en weinig zelfvertrouwen de lucht en het water bekijkt.

In deze uren wordt de naam van Hare Majesteit's Bedum omgedoopt in H.M. Bezum. Er wordt gesleept en met de dikke nylonkabels gegooid. In het holst van de nacht worden de laatste Duinkerken binnengesleept. Althans, dat meent men!

Nog later komt nummer vóórlaatst moederziel alleen: de sierlijke oude Schokker Tureluur van mr. C. Daalderop uit België. Als ze niet hadden geweten dat ergens de mijnneveger was geweest, zou er zeker paniek aan boord zijn uitgebroken. En de volgende morgen als vrijwel iedereen in diepe slaap is, komt de heer Kees Bijl nog aan met zijn Vrijheid. „En maar blijven kruisen, man, ik kon haast niet meer. Gelukkig bleken een paar jongens aan boord ijzersterk te zijn.”

Het weer is dinsdagmorgen allerm minst aantrekkelijk om de overtocht te wagen. Er staat windkracht 5 tot 7. Voor de bemanning van de in Nieuwpoort achtergebleven Vrouwe Eliza echter geen beletsel om de aangeboden hulp van mijnnevegercommandant Michelhoff te accepteren en zich naar Duinkerken te laten slepen. De Bedum heeft geen permissie van de autoriteiten om de Nieuwpoortse haven binnen te lopen. Vandaar, dat omstreeks 13.00

uur de bemanning van de Hoogaars alsmede schrijver dezes hun trekken waarnemen en op de motor en een gereefd grootzeil zee kiezen. Alleen al om droog te blijven, moet de motor draaien.

De Bedum ligt twee mijl voor de kust te wachten. De Vrouwe Eliza (nu nog) knikkebolt goed door de golven en moet pas in de buurt van de mijnneveger de eerste klappen op haar vlakke neus incasseren. Dat is het moment dat schipper Scholtes een „beurtpompdienst” instelt voor het bedienen van de handpomp, die binnen, vlak voor de mast staat. Duidelijk blijkt, dat het dichtsmereen en 't nieuwe „koelcircuit” niet voldoende is om het binnensijpelende water de baas te blijven.

Met het vastmaken van de Vrouwe Eliza bewijzen de officieren en bemanning van de Bedum andermaal dat het een goed schip is. Alles loopt gesmeerd. Er worden een paar forse knopen gelegd op de kabel, die op de mastkoker wordt vastgemaakt. Voorzichtig wordt vaart gemaakt, twee, drie, hooguit vier mijl. Wij proberen wat in lij te komen van de hoge grijze mijnveger. Maar er helpt geen lieve moedertje aan. De zee wordt hoger, naarmate Duinkerken gestaag naderbij moet komen. Het pompen in het donkere vooronder, waar het een beetje naar olie en muffle dingen ruikt, is een ware straf. Het water klotst rond mijn laarzen. En het klotst in mijn hele lijf. Zal het nu vandaag echt pompen of verzuipen worden?

Het is andermans beurt. En ik zie géén Duinkerken. Alleen de mannen

op de mijnneveger, die als donkere poppetjes vanuit de verte staan te kijken. Lucht nu die bootsman, of roept hij iets?

„Kijk pap”, zegt één van de jonge Scholtes, „er komt een hele spleet in de gangen onder die bolder daar”.

„Nee”, zegt de schipper, „ten eerste is dat niet zo en ten tweede kijk ik niet”.

Niemand zegt nu iets. Er wordt alleen gestuurd en gepompt. Maar het groepje wordt kleiner vanwege zeeziekte. Het kreunt en kraakt in het vooronder. Er komt meer water, en de Hoogaars slaat nu met barstend geweld op de hoge golven. In het vooronder lijkt het wel of we met lawaai zullen vergaan. De plastic-kleden boven de bedden hangen vol water. Op het moment dat er een kled met zo'n 100 liter water scheurt en de zaak als een wolkbreuk over me heen stort, denk ik even dat het pompen al niet meer hoeft. Ik betrap me er zelf op hoe rustig ik dit afschuwelijke lot aanvaard.

Van de laatste twee mijl kan ik niet veel meer vertellen. Ik had het gevoel, dat ik groen en geel was, wanneer ik bij de pomp zat. Maar schipper Scholtes en zijn zoon blijken onvermurwbaar. „We halen het, al liggen we tot de strijklaten in de haven”, zegt hij rustig.

En we halen het inderdaad. De strijklaten komen nauwelijks boven water uit. De pomp van de „Bezum” heeft een flinke tijd werk het scheepje leeg te krijgen. Onvermoeibaar wordt nu aan het herstel van de Vrouwe Eliza begonnen. Ze wordt de helling opgesleept, er wordt gebreeuwd, de steven-

De Zeetjalk Eersteling was een der deelnemers aan de tocht. (Foto G. L. W. Oppenheim)

balk die gebroken blijkt te zijn (!) wordt provisorisch gepend en iemand (van goeden wille) slaat abusievelijk 22 koperen klinknagels door een gang in de steven, zonder dat ze iets hoeven te hechten of te verstevigen.....

De Hoogaars zal dus nog lekker worden. En Het Kanaal duldt geen lekkages en eveneens geen provisorisch gemaakte voorstevens. Vandaar dan ook, dat de familie Scholtes twee dagen later de verstandige weg kiest. En die leidt dit maal door het kanaal van Duinkerken naar Valenciennes, om zo weer thuis te komen.

Het zal nog tot zaterdag duren voordat een deel van de vloot koers zet naar Ramsgate. De zee blijft te hoog en de wind te onbetrouwbaar. Er is spijt bij de plannenmakers, de moedige doordouwers, die hun vakantie hier in het kille, trieste Duinkerken moeten slijten. Anderen zoals de bemanningen van de Vrouwe Egbertje, gaan maar naar huis „waar voorlopig meer te verdienen valt”.

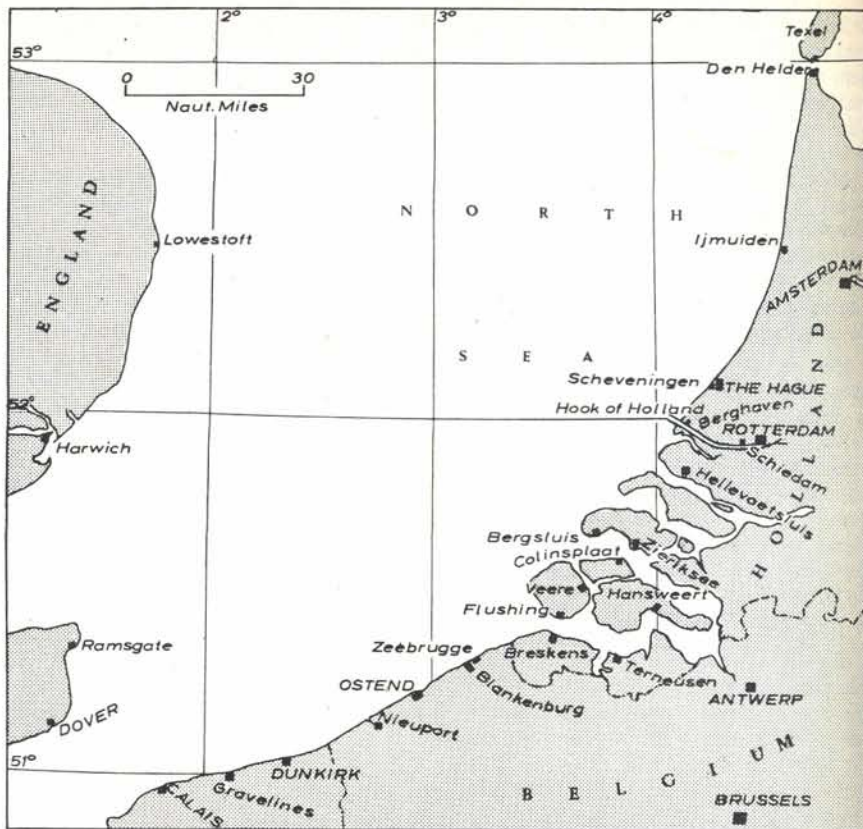
Teleurstelling is er ook bij de enthousiaste bestuurders van de Royal Temple Yacht Club te Ramsgate van wie ook de nieuwe Britse premier Ted Heath en de BBC-directeur deel uitmaken. En Kim Mason, de fotograaf van de Daily Telegraph (anderhalf miljoen lezers) zegt: „Dit is een klap, die jullie zelfs goodwill kan kosten”. (Want er zit geen mooi verhaal in voor de Daily Telegraph).

De veerboot Duinkerken-Dover en de trein brengt mij een dag later naar Londen. Maar van verbittering onder de Britten omtrent het niet omhoog draaien van de Towerbridge voor de „Friendly Invasion” is in het geheel niets merkbaar. Zelfs op de vismarkt bij Bellingate, waar vroeger de palingaken jaar in jaar uit trouw aan de ring lagen en de lekkere Nederlandse paling aan de Man-in-the-Street brachten, weet maar één van de voorbijgangers die ik vraag, van de Vriendelijke Invasie.

En hij heeft het nog niet eens in de Daily Telegraph maar in de Daily Mail gelezen. Er staat in vier regels op pagina 7, in de rubriek „Far and Near”, dat „het feest van de Vriendelijke Invasie zondag niet doorgaat vanwege een te hoge zee voor de kleine Hollandse ronde- en platbodems. Althans, zij komen niet in Londen.”

Mister Lion

Wij vinden tenslotte nog één man in Londen die het erg jammer vindt, dat de komst niet doorgaat. Dagen lang loop ik al met zijn adres op zak en vanmorgen moet ik hem vinden, ergens in Stoke Newington, in het noorden van de miljoenenstad. Mr. A. Lion staat er op het briefje. Na een paar uur reizen door de ondergrondse spelonken en langs de trieste bovengrondse stations, vind ik Rectoryroad nummer 44. Ik bel en hij doet open.

Een oude man die wat naar de grond neigt maar nog vriendelijke blauwe ogen heeft en „come in” zegt als hij iets hoort over de „Friendly Invasion”. Hij spreekt het Engels van Stoke Newington en het Fries van Heeg, al is hij zeventig jaar geleden voorgoed naar Londen gevaaren.

„Ik had zo graag die oude boten weer zien aankomen”, zegt Huite de Leeuw (85), „maar het is niet gelukt. Ze moeten ook maar oppassen, de lui van die platbodems. Het zijn geen schippers zoals vroeger onze mannen

van de palingaken. En die schepen waren nog groter dan een flinke moddertjalk. Er is een palingaak „down” gegaan bij Folkestone en één midden op de Noordzee. En de jongens keken vroeger echt wel uit”.

Huite de Leeuw vertelt verder.

Over zijn vader met wie hij als kind in de lijn hing en het moddertjalkje van Heeg naar alle uithoeken van Friesland moest beulen. En over zijn moeder die alleen achterbleef met het grote gezin, toen vader jong stierf. Over het weeshuis in Heeg, de armoede en de nieuwe halfbroers die de kleine Huite kreeg toen zijn moeder hertrouwde met de „Engelandvaarder” Anne Fortuin. De Fortuins uit de Friese Zuidwesthoek zochten hun fortuin op de palingvloot van Visser en Lankhorst. Het waren stoere schippers.

Ook voor Huite begonnen de verten te lokken. Hij voer toen hij 15 was mee naar Londen, vond daar werk in één van de vele viswinkeltjes rond Bellingate en bleef zijn leven lang. Hij begon voor zichzelf een viszaakje en vond een Engelse vrouw. Er kwamen kinderen.

Huite de Leeuw is diep in zijn hart nog Fries maar presteerde het (aldus zijn vrouw) op en top Engelsman te worden. Daarom blijft Huite de Leeuw daar waar hij zijn bestemming vond.

Mijmerend kijkt hij naar buiten, naar het grijze Londen. „Ze zullen wel nooit meer met die ronde schepen in Londen komen. Die echte schippers zijn allemaal dood”.

John Lion.

Londen niet, maar Engeland wel gehaald

Waar onze man, onder andere aan boord van de Vrouwe Egbertje en de Vrouwe Eliza, zijn verhaal moest eindigen, neemt onze medewerkster Margaretha de draad op. Zij maakte de tocht mee aan boord van de Zeetjalk Eersteling, wellicht het grootste en zeewaardigste schip van de vloot, en kreeg daardoor waarschijnlijk een andere kijk op de expeditie. Van haar het relaas van de tocht naar Ramsgate en tot slot haar oordeel over de tocht.

Op donderdagmiddag, onze vierde stilligdag, wisten enige enthousiaste lieden zelfs een voetbalmiddag te organiseren in 't Duinkerke stadion. Dit was een geweldige oplossing om de opgekropte energie wat af te reageren, want nog nooit hebben zoveel mensen tegelijk zó hard en in zulke fantastische kostuums over een veld heen en weer gehold. Geef een groep Hollanders een bal, toeters, wat gekke pakken een paar kratjes bier en een voetbalveld en ze zijn uren zoet en hebben nadien nog dagen spierpijn van 't hollen maar ook van 't lachen.

Misschien dat die energieuitbarsting toch invloed gehad heeft op de beslissing die vrijdagochtend genomen werd: de kleine schepen gaan binnendoor naar Calais, de drie grotere, de Tjalk Eersteling, de Lemsteraak Groote Beer en de Schokker Dronckeoort worden buitenom gesleept. Eersteling en Groote Beer door de Bedum, Dronckeoort door de Paul Star (het Engelse motorjacht waarmee de vice-commodore van de ATYC uit

Engeland was overgestoken). Het weerbericht voorspelde eindelijk afnemende en krimpemde wind, net wat men nodig had en nu gebeurde er tenminste wat.

Merkwaardige sensatie om op zee door een mijnenveger gesleept te worden! Ook al brak de tros van de Bedum een keer, toch liep de tocht buitenom gesmeerd en heel wat vlotter dan die van de binnenschippers, die elkaar door de talloze sluizen en bruggen kwijt raakten en waarvan er 's avonds in Calais maar een paar het tot de laatste sluis vóór de buitenhaven hadden gebracht. En ondanks alle moeite die de Hollandse consul zich gaf om de Fransen te bewegen voor dit gezelschap sluizen en bruggen te bedienen, duurde het nog tot zondagmorgen vroeg, eer de hele vloot die binnendoor was gevaren, weer bijeen was en onder gunstige weersomstandigheden de oversteek naar Ramsgate kon ondernemen. Helaas moesten ook hier een paar jachten, om diverse redenen, achterblijven.

Toen waren er (in Calais) nog maar zeven.

Maar dat klinkt erger dan het was, want de drie buitenomgesleepten waren zaterdagmorgen in alle vroegte vertrokken en ze hadden een fantastische overtocht. De Paul Star leidde deze kleine meute en loodste haar veilig langs de Goodwins en de haven van Ramsgate binnen.

De „Friendly Invasion” was gelukt en het onthaal ooverdovend: alles wat toeteren en fluiten kon verwelkomde

de Hollandse jachten, die op hun beurt met kanongebulder hun komst aankondigden. Het meest verheugd was misschien nog wel de bemanning van de Hoogaars De Halve Maen die op eigen houtje was overgestoken en al 5 dagen op de anderen had liggen wachten. 's Zaterdagavonds kwam ook nog de Lemsteraak Salamander vanuit Zeebrugge aanzetten.

Toen waren er weer twaalf.

Het bestuur van de Royal Temple Yacht Club, op één na Engeland's oudste jachtclub, was oneindig opgelucht dat de oversteek uiteindelijk toch gelukt was. Spijtig was 't natuurlijk wel dat het koude buffet, dat woensdag voor de invasievloot klaar had gestaan, ten einde raad door de gastheren zelf maar was opgepeuzeld, toen die vloot niet op kwam dagen. Maar liever de warme ontvangst van deze Engelse vrienden dan een overjarig koud buffet, en de impromptu zeilersmaaltijd die op zaterdagavond aan de voorhoede werd aangeboden, bereid en geserveerd door de gastheren en -vrouwen zelf, was oergezellig.

Voor de tocht naar Londen was 't echter te kort dag geworden. Op een laatste palaver werd besloten dit plan definitief op te geven en liever een paar dagen in Ramsgate te blijven liggen om de diverse schippers met kinderen de gelegenheid te geven wat tochtjes in de omgeving te maken. De terugtocht naar Holland werd vastgesteld op woensdag 8 juli. Helaas kon ondergetekende niet meer zo lang blijven. Per Hoovercraft en oude Eend overbrugde ik in 40 minuten zweefvaren en 4 uur rijden de afstand waarvoor de vloot 7 dagen nodig had gehad.

Zeven dagen en Londen niet gehaald. Zwartkijkers zouden het een mislukking noemen, maar is het dat geweest? Wat 't bereiken van het einddoel Londen betreft, natuurlijk wel. Maar iedere zeiler weet dat ook de beste organisatie falen kan wanneer weer en wind niet meewerken. Voor de schippers die zich nooit eerder met hun platbodem op zee hadden gewaagd, was deze kennismaking met de Noordzee heel wat reëler dan wanneer de hele troep met prachtig windstil weer naar de overkant gedobberd was. Nu leerden deze schippers schip en bemanning kennen voor wat ze waard waren, in voor- en tegenspoed, op zee en aan de wal.

En daarom blijf ik er bij: de Palingtocht was een fantastische tocht.

Nu konden de platbodems tonen wat ze waard zijn op ruig water.

